

**Ambrosius Calepi||nus Bergomates: professor de||uotus
ordinis Eremitarum sancti Au||gustini: Dictionum
latinarum e greco || pariter diriuantiu[m]:
earu[n]de[m]q[ue] interpre||tationu[m] collector ...**

Calepino, Ambrogio

[Wien], 1512

VD16 VD16 C 227

A ante E

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97871)

Aliquid pro erga ponitur: vt apud Terentium in Adel. Et id gratū fuisse aduersum te habeo gratiaz.
Adulo: penul. pro. vt quidā putant ex ad z aula: qd id aulici obseruat au in u. pductā cōuersa. Qui. Agnē adulantum media pcedit ab aula. Nonius. Adulatio est. ppie canum blandimentū: qd ad hoies cōsuetudine translatū est. Et est adulari inferuire z captare: vt fauorē emereamur vel voce vel gestu: tractum απο του δουλου: dulo qd est seruus. Est em adulari seruile: nō liberale z ingenuum Apud Ciceronē libro secūdo Tusculanarum. Adulat pro adulatur sanguine: postū hoc est lambit/ebibit. Lucre. Longe alio pacto gāntu vocis adulant. Siroz autēp valde cum a greco veniat: qm̄ δουλος dicitur seruus: inde dulo: aris: z cū ad d: adulo: aris duplo. dd. qd pacto primā corripuerint aliq̄ verificateoies.
Adulter z adultera cōponi vidēt ex ad z alter: seu altera: qd ille ad alterā z hęc ad alterum se cōferat. Dicit adulterium qd proprie cum nupta cōmittitur.
Adultero adulteras penultima corepra et adulteroz aris vitio vel maculo: qd etiam ad alia transferuntur.
Adulterio iuuat ipsa adulterare adulteria nature: si cur testudines tingere: argentum auro cōfunderē: vt Electra fiant. Citero per trāllationē in Felio. Simulatio vitiosa.
Adulterinus na nū: pe. pro. Tū adulterina signa dicitur: que sunt alienis annulis facta.
Adulterus qui creuit. Unde iuuenes dicitur aduli qui in flore etatis et incremento sunt positi.
Adiuuo: pe. p. q̄i adhuc viuo: Hier. ad Pāma. Ipe si adiuueret origenes irasceret nobis fautozibus.
Adumbratio bras: eppimo/ resento siue imitor: vt pictozes q̄ imagines planas adūbrant/ vt folide videatur. Aliq̄ vmbzā adhibeo siue vmbzā tegēdo facio. Col. li. iij. Adūbrant vel stramētis vel alijs tegumētis vngue vētis aut calozib⁹ exarscāt. Donit etiam interdum adumbrare pro honorare.
Adunco: Tū in dictione vncus. Unde adunco aduncas quod est curuo.
Ad vngue significat ad pfectionē: Trāllatio sumpta a marmorarijs: q̄ iuncturas marmorū tunc absolutas existimant: cum vnguis supductus nihil offendit vel cū iuncture ita exacte sunt: vt vngue nō admittat. Per. Seucros excludent vngues/ siue ab his q̄ magna diligentia z cōsideratiōe aliqd faciūt: z in ipsa cogitāda vngues mordēt. Persi. Nec demofos sapit vngues. Ho. li. i. Ser. fides? ad vngue factus hō.
Aduno nas: pe. p. Congrego. Die. Qū vos ad refectionē debita adunauerit boza in cibis vestris minime perfulgeat coctum industria. Dinc adunati dicuntur simul congregati.
Ad vnum aduerbialiter sumptū significat omnes nullo excepto: vt Nō est qui faciat bonū non est vq̄ ad vnum. Curtius. Omnes ad vnum pericere.
Aduoco cas: pe. cor. ad me voco: Terē. in Pho. Ibo ad forū atq̄ aliquot mibi aduocabo amicos ad hęc rē. Quic cōtrariū est auoco. Et aduocare est in subsidiū vocare seu aduocatū habere. Augusti. li. ij. de ciuita. dei. Et eam honorozibus talibus aduocarent cultozes sui. i. aduocatam haberent.
Aduocati dicitur qui alteri ad sunt in cā. Plau. in cas. Stultus cōtrarii die dū alio aduocatus cuidā cognato meo que herede litē adeo pdidisse gaudeo: ne me neq̄q̄ sibi hodie aduocauerit. Inter aduocatū z patronum hoc interesse Galla epistimat: qd aduocatus nomen sit generalius q̄ patronus: vt nō tantū significet cum qui alterius causam agit. Siquidem qui cūq̄ ad est alteri in causa officij gratia aduocatus appelletur/ etiā si nihil dicat neq̄ agat: sed qui tantum paratus sit defendere. Patronus proprie qui agit

causam: sed accusati/ non accusantis.
Aduolo as: pe. cor. iura vel ad alique locum volare: z cōstruit cum actō ppositis ad vel in. z aliq̄ datio. Pl. Et i agrā volateranū palābū vis e mari quot annis aduolat. Idem li. r. Platea nominat aduolans ad eas: que se in mari mergunt. Idem. Scripra/ rumq̄ vberibus aduolant.
Ad vorū aliqd habere z ex sentētia/ licet hoc videat rōnis: illud cuiusdā affect⁹ in eandē tū veniunt significatiōē. Quin. Habesne voritē ex animi tui sentētia? Et alibi. Ad vorū omne fluente fortuna lacuit ociū
Adulq̄. i. ad. Apul. Ii adulq̄z annē pueniamus.

A ante E

Aeacus: pe. cor. Iouis ex Europa filius que tātū iusticie fuisse dicit: vt apud inferos animarū creditus fuerit a Plutone delectus iudicē cū Diuoē z Rada/ manto: z peccantium delicta dicitur.
Aeas cantis: flumis epi et macedonia pū? delusa z in mare Ionū cadēs: dicitur Luc. li. v. Purus in oceanum parui sed gurgitis aeas Ionio fluit inde mari
Aedes: tā in singulari q̄ in plurali. p. tēplo: h̄z fere semp cū adiectiōe: vt edes sacra/ vel edes sacre: edes iouis edes deoz: edes pacis z h̄mōi. Cice. Ex eo die q̄ edē telluris cōuocati sum⁹. Gal. mar. li. j. Ea pōtū ad montiōe effectū est: vt Barcell⁹ sepatis edib⁹ honoris ac virtutis simulacra statueret: si dō absolute dixerimus: edes tantū domū designamus: vt meas edes nō p̄scribā. Ea p̄ter apud iuriscōsulros p omni specie edificij dici inuenit: vñ z p sepulchro Quipō suit. Est mibi marmozea sacra? in ede sicbe? Pro cubiculo. Cur. Excubabāt p̄cipū liberi seruaz noctū vicibus p̄rim foribus edis: in qua rex acquiescebat. Idem pro cōuoculo posuit cum ait. Stabat ad fores edis eius in qua rex vellecebat. Fitq̄ edes vt scribit Ser. ab edo: qd in ea sacrificantes edere p̄suerunt. Nam quedam sunt nomina que initio diphthongatur: Ius a verbo non diphthongato deriuntur: vt vt edes/ gaulus. Carro. Ab auditu fieri putat q̄ scz plano pede adibant: vnde etiā p̄mū diph. vocalem accepit. Felt. Edes qd in edito ponit forelet: aliq̄ edem dicit existimant qd in ea cū degatur.
Aedacula: dicitur vbi deum simulacra seruantur. Pl. li. xxxvj. de Genere gnidia Aedacula est? tota aperit vt conspici possit vndiq̄ effigies deo. Aug. li. ij. de ciui. dei. Nulla aedacula sacra dignum putauerunt.
Aedificium edis cōstructio: z ponit p omni structura. Nam edificij appellatione nō solum superficiem signari: sed solum quoz ipsū cui edificium superpositum est Alpianus putat.
Aedifico as: proprie edem facio/ Ius ad omne cōstructionis genus etiam ad naues p̄neat. Cice. Qui cū marinas edificasset: instruxisset classes. Unde videtur magis sumi pro cōstruo: p̄sertim cum ei domus additur: quia alter frustra domū iungeremus. Idē. Qui cū edificasset in palatio plenā dignitatis domū. Qui? cōposita sunt coedifico si edifico exedifico manifeste seu perfecte edifico. Pl. de apibus. Domo primā plebeis edificant: deinde regibus. Inedifico inus edifico. Luuius li. j. Et vt libera a ceteris religiozibus ara esset tota Iouis templiq̄ eius quod in edificaretur exaugurare sana facellaq̄ statuit. Pro/ edifico vnde pro edificatum qd veteres dicebant qd ex p̄uato loco procceserat in publicum solum. Redifico rursus edifico superedifico. Hiero. Si quis autē superedificat sup fundamētū hoc aurū argentū zē
Aedepol: penultima corepra aduerbiū iurandi: qd est quasi per edem pollutis. Item pol z perpol que idem significant.
Aediles: penul. produ. dicitur ab eo qd edes sacras

et priuatas procurat. Vel ab aditu q̄ facilis ad eos aditus esset. Primo ex plebe duo creati sunt ediles: deinde procedente tempore duo ex patriciis adiuncti sunt qui a folio eburno quod eis datum est Curules dicitur. Officius edilium erat ludos publicos exhibere et sacras priuatasq̄ edes procurare: totam urbem tuere: vt cloacę et aqueductus et queq̄ publica edificia munda et integra essent: loca in theatro assignare. Si quis piā seruum aut iumentum morbosum victiosum ve. p̄ integro sanos vendidisset: edicto edilii emproxi succurrebat. Idę edicti edilium dicebat sine editioes edilicie. Erāt et alij ediles q̄ frumto fuerant a Lesare creati et a cerere cereales notati sunt: vt scribit Pomp. Idis cura rerū vendendarum ne qua fraus fieret et mensurā cōmissa erat. Scribit Dionys. Halic. li. vi. anti. Ad officiu edilii primū esse curam haberet annonę forensis copięq̄ cibarioz editioes edi. bi apud grecos agoanoni vocantur: a foro rerum venalium cui regulam prescribunt.

Aedilitas ipsa dignitas. Sero in Les. Si quidē ante paucos dies q̄ edilicatem iniret.

Aedilitas idē qd edilitas et magistrat⁹. Cice. li. ii. offi. Pub. Cras. cum cognomine diues: cum copiis sumtus est edilicio magno munere idē significat edilicatus. us.

Aedilitus a um: nomen possessiuū: vt comitia / edilicia in quibus crebatur ediles.

Aedilitus aedilicū: qui edilitate functus est.

Aedituus edis tutor: i. curam gerens ab edibus sacris quas tuetur.

Aedituoz edem tuoz. Unde edituentes pro gdes sacras tuentes.

Aedituus penul. correp. Bello actore ea forma dicitur sicut finitimus / legitimus pro eo qui edibus presert: quasi edis intimus. Sic Claufricinus: qui claufris ianę presert. Aug. lib. v. con. Scilicet eum com pediti ad editumz fori tanq̄ fure. Cice. in Ter. Aeditiui cultodesq̄ mature sentium diuersantem in quodam tugurio extra urbem. Sed pro eo nūc vt Tar. lib. iij. de lin. lati. ait. Aedituus viurpatur. Lucre. p̄ edituus vitur edituentes. Hę ospitibus loca que com plerant edituentes. Hos greci πεκοποοζ νεοκοζ ros vocant.

Aedo is didi itum. ab a qd est extra: quasi extra do. An edere significat emittere / promere / in lucem dare / manifestare. Sic dicimus aliquem edidisse librum. An editio publicatio. Et quoniam que generantur in lucem promittunt factus est vt edere sit generare. Hor. lib. i. car. Decenas artauis edite regib⁹. Et edere ē exhibere qd est spectaculis comodati. Sue. in Les. Aedidit spectaculi varij generis munus gladiaroz. Unde editores ludoz exhibitores dicitur. Per ae diphthongon inuenio antiquitus: cum tamen ab e componatur.

Aedon grece αιδων. Luscinia. Virgil. Quodq̄ leues calami / que suauis cantat aedon.

Aeditus a um: penul. cor. altus et fortis dicitur. Hor. in ser. Trib⁹ editio: cecedar vt in grege thaurus: et edita loca dicuntur alta ac sese ostendit. Scribitq̄ cum diphthongo vt differat ab edo pro comedo.

Aeditiuus iudex que vna pars elegerit. Cice. p̄ Plan. Męz enim quicq̄ aliud in hac lege nisi editiois iudices seruatis.

Aegeus Thesei pater athenarum rex: a quo egeum mare vt quidam putant.

Aegeum mare vt quidā dicit volūt q̄ i eo egeus thesei pater se precipitauerit. Alij q̄ Aege amazonum regina in eo perierit. Strab. Ab egeis oppido i Eubo. ea. Pli. ab αγγα capria deriuat qui lib. iij. sic scribit. Plurimis insulis conspersum cui nomen dedit scio.

pulus inter ternum et chiūm verius q̄ insula aeri nomine a specie capre: que a grecis ita appellatur repēte e mari exiens. Solinus. Inter Tenedū et Chiu est claros insula qua Aegeus sinus panditur: ab beytra Antandrum sayum est. Hoc enim verius q̄ insula cognominari meruit. Id quoniam visentibus procul capre simile creditur quam greci Aegea nūcupat. Aegeus inq̄ ab eo sinus est appellat⁹. Tar. Aegei inquit dicitur ab insula q̄ in eo mari scopuli in pelago vocantur: A similitudine caprarum eges. Pacu. Aegeus ferme aderat equore in alto ratis⁹ repētib⁹. Aege pluralis numeri: vel ege es. vbs Cilicie. Quo etiam nomine dicta est insula in mari egeo.

Aegea nomē duarū urbium: vt scribit Ptol. quarum vna est in Emathia: alia in Dauritania.

Aegeon nomen gigantis.

Aegialeus Deceę frater. Aegiale es: siue egiale. ac nomen proprium vxoris Diomedis.

Aegialus / latine dici potest litrus. Quo noie dicta est Achaia ppter vbes per ordinem positas.

Aegeria nymp̄ha fuit que colebat in aricino lacu: cum qua Numā Pompilius et cōnubium et colloquium se habere simulauit sup cultum religionum quo armorum et p̄de studio flagrantē po. Rom. abstraheret. Unde Suid. Aegeria est q̄ prebet aquas dea grata camenis. Illa nūc contunq̄ consiliūq̄ fuit.

Aegis idis munimentū pectoris eneum cuius gorgonis capite. Quod si a pectore numinis eges. Si in cor pte hominis Lotica dicitur. Et a capria nomen deductus est: quia de corio eius fiebat. Et ideo Minerua habere Gorgon in capite dicitur: quia prudentia sua quasi alios saxos reddidit.

Aegiochus dicit⁹ est iupiter q̄ corio capelle amaltbeę vltus fuerit pro scuto q̄ contra Titanas dimicauit vt inquit Lactantius libro primo.

Aegides p. p. patronymicū est ab egeo Thesei patre Suid. Perfidus egides ducētia filia secutus.

Aegylus: est abscissus inter nares et angulū maiorem oculorū per quem pituita assidue distillat: et si negligatur ad ossa vsq̄ debilitat in fistula. Differt ab Aegyllopeid quod Critben hoc est Ordeum vulgo ordeolum appellat⁹: et galenus Posthīa Critbe abscissus est pusillus oblongusq̄ sub ipsum palpebre tozulu: hoc est vt ait Celsus super pilozum locum. Officit luminibus. Et qd vocat ancylos siue ancyloblepharos quo palpebre coalescunt inter se: apeririq̄ non potest oculus. Cui non admodum ab similis est morbus qui enchantis vocatur: in ipso angulo tuberculum quod palpebras parum deduci patitur. Sed et si membrorū articuli sic herent velut compressi An cyla et An cylvos vocatur.

Aegina: pe. produ. fuit Alopi Boetie regis filia a qua vbs peloponēso adiacens contra Atticam Aegina vocat. Et a qua Aeacus eiusq̄ posterū genus duxisse ferunt. De hac Suid. li. vi. meta. Aeacus Aeginā genitricis noie dicit. Hinc Aeginetes dicitur.

Aegythus Zelytis filius: qui a capris nutritus fuisse perhibetur.

Aegle nymp̄ha solis ex Heera filia: latine splēdoz dicitur.

Aegloga penul. cor. caprarū seu rerum pastoralium sermo dicit. Aegon em caprarum: logos sermo dicitur. Et egloga sine diphthong. electio vel explanatio elegātia dicitur vt inquit Pli. lib. iij. epistolarum. et Euse. lib. iij. eccl. histozie contra Torcelium.

Aegon: nomen pastoris et capule significat. Quo etiam nomine promontoriū lemmi dictum est.

Aegocephalus penul. cor. vt Aristo. lib. ii. de animalibus inquit: auis est que lyeng omnino caret.

Aegonomus pe. cor. capria dicitur qui et epulus dicit. οτι αγγα αγγος και μελωτο βοσκο οβη το με

μοσ του νεμοσ imo locus aptus capris depascē
dis: id ostendit propria derivatio.
Aegolethron: herba in ponto alba: dicta a capris in-
terimentis αἴγῳ γὰρ γρεῖα capra nominant ολεθροῖον
perniciosum: epitalae.
Aegoceros: otis vel egoceron pe. cor. aial: alio nomie
capricornus dicit. Hiero. cōtra Joui. Magna inu-
ria nuptiarū: vt inter scorpions quidē z centauros et
cancros z pilces z egrocrotas. i. capricornos vrozē
maritūz cōstituerint λεγεται οἱ το κερα καὶ αἱ
z u. Aegoceron cancrūz tenet.
Aegos thracie fluvius: ad cuius ostia classis athenien-
sium a Lyfandro capta sunt. Pl. li. ii. Idz factū in-
terdū in thracie parte adegos flumen cuius loci Ac-
cole Aegopotamite nominant.
Aegypanes: sunt nudi leues capinos pedes haben-
tes. Ceteres huiusmodi monstra pro semideis sive
pro syluestrib⁹ diis coluerunt: quādamodū faunos
syluanosqz. Faunos ac Satyros nemozūz deos esse
dicentes: panas agroz Syluanos syluarū. Vide in
dictiōe Satyrū. Duid⁹. Sunt mihi semidei: sunt ru-
stica numina nymphē. Et saunt satyrūz z monticole
syluanti. Quos qm̄ celi nondum dignamur honore.
Vop. mela scribit vltra atplātē Mauritanie mōtes
noctu psepē visa lumia z crepit⁹ cymbaloz ac fistu-
larum cantus auditos: nec die reperitū quemqz.
Agircō: p. planti habitū: bos faunos esse aciatyros
Aeger a um: ab ago is: per contrarium: q̄ actione va-
cet: sive q̄ qui morbo correptus est: grauius agite-
tur. Et dicimus hic est eger pedibus: et hic est pedi-
bus egris. Valerius maximus li. v. dixit. Pulsu ve-
narum cōperit cuius morbi eger esset.
Aegero es: eger lumia quo Aegresco: quod magis est
in vlt: eger fio. Plinius libro. i. Comi ante solsticiū
generant. Item egressuat sexagenis diebus siri ma-
time anteqz hī coquantur autumno.
Aegre aduerbium: significat moleste: dolenter: iniquo
animo. Terentius in Decy. Sed repumam me ne-
egre quicqz et me audiat. Item egre male: difficulter
Virg. libro. iiii. Beoz. Ergo egre raltis terras ri-
mantur. Columella libro. i. Seruos quoqz qui secu-
turi patrēfamilias sunt: non egre pedibus ingredi id
est inuite vel difficulter.
Aegroto as: penultima pducta. Infirmus sum: a quo
egrotatio que sic ab egritudine distinguitur: vt do-
cet Hieronymus super Joel. q̄ egritudinem animi
dicimus: alioquin corporis non egritudo: sed egro-
tatio dicitur. Idem ad Julianum diaconum. Hī ita
me iugis tam corporis egritatio q̄ animę egritu-
do consumperit: vt morte imminente nec mei p̄ne
memo: fuerim. Cicero. Sed p̄cipue vt egrotatio in
corpore sic egritudo in animo nominatur. Unde ipse
libro. iiii. Tuscu. diffinit quid sit egritudo. Stulta
egritudo est qua afficiuntur: in malis opinatis ani-
mosqz dimittunt et contrabuncrationi non obrem-
perantes. Inuenitur tamen eger dici etiam de corpo-
re et egrotus de animo. Salustius. Antonius pedi-
bus eger qui p̄elio adesse neq̄bat. Horati⁹ in Ser.
Quo me egrotare putes animi vitio. Ab egroto fit
coegroto. Hieronymus. Q̄ si ipsa languerit coegro-
tandū est z nunqz ab eius lectulo cedendum.
Aegrinonia: penultima corepta idem est quod egritudo
Plaut⁹. in Ru. Zātispe dum abscedat a me
hec egrinonia.
Aegyptus regio: in ap̄hyca: vel sm̄ aliquos ap̄hyce
proxima ab egypto Danai fratre sic appellata prius
eria dicta. Hec teste Plinio libro. v. Ab oriente ru-
bro mari: asyriēz coniungitur: ab occasu Lyrenen
et ap̄hyce residuum habet: a meridie vsqz in ethio-
pam protēditura: seprētrione habet mare egyptiū.

Eius insignes vbes sunt Thebe Abedos Alexan-
dria Babylon et Thebbis. In hac (vt Plaro inq̄r)
nunqz vitium est plueresed nisi inundatione secunda-
tur. Eius figura triquetra est quam efficit nilus ita se
diuidens. Ab egyptus sunt adiectiua. Aegyptius a
um: et egyptiacus a um.
Aegyptum: penultima producta dicuntur ethiopes q̄
egyptus sunt finitimi.
Aelius et elia nomina: sunt propria rom. carent aspi-
ratione.
Aelia regio: in Asia inter Dyfiam et Joniam. Est et
vbs quedam calabrię a qua elianus a um.
Aelurus: penultima producta: latine Latus z Felis di-
citur. Aristoteles libro de animalibus. Aeluri z ichneu-
mones tot numero pariunt quot canes. Aelianus
eliorum mas quidam libidinosissimus est: femina au-
tem amantissima prolis viget coitum cum maribus
quoniam semen mittunt calidissimū: z quasi ignē ge-
nitalia adurēs. Hoc cernens mas cōmūnem fecum
dilaniat: illa p̄o prolis desiderio mares libidine ar-
dentes adit rursus. Bellius libro. iij. Aelurorum
quoqz oculi ad eadem vices lunę maiores sunt aut
minores.
Aemilium: gentem appellatam dicunt a Damerto
Pythagore philosophi filio qui propter vnicam hu-
manitatem cognomen fuit emiles. Nam emilian
grece sermonis lepiditatem vocant. Hec familia emi-
liana Rome honestissima fuit: a qua emilianus ap-
latus est Scipio africanus minor: quasi emili filius
qui per adoptionem inferus fuit familie scipionum
Aemilia via ab Aemilio consule dicta est que a pla-
centia ariminum vsqz perducta est: emiliana: edificia
erāt extra Romā: de quib⁹ Cornelius Tacit⁹ plus
infamie ad incendium habuit: qui a p̄gdis Tigilini
emilianis prozuperat. Aemilia regio Italię que z sta-
mines. Romandiola etiam dicitur. In qua sunt vr-
bes Ariminum Cesena: Bassina: Ravenna: Faena-
tia. Imicola: Forumliuij: Bononia z Ferraria.
Aemonia: penultima corepta regio: que postea dicta
est Theffalia. Ab aemone Deucalionis filio: prius
Pyrrhea dicta: a Pyrrha Deucalionis vxore. Quā-
dam tamen cum aspiratione scribunt Aemonia.
Aemulo: penultima corepta (vt Apule⁹ inquit) ab
amo desēdit: vnde z primam vocalem acceptam: a-
re significat inuidere per antiphrasim. Aemulari igitur:
inuidere est a contrario sensu: vt in actibus apo-
stolicis. Et patriarchę emulantes Ioseph vendide-
runt in egyptum. In Elia: Estraim non emulabi-
tur Judam: et Judas non pugnabit contra Estraim
Aliquando emulari significat imitari. Unde emu-
lus dicitur eiusdem rei studiosus et secretor: hoc est
qui aliquem imitatur z sequitur: quod non nisi amo-
re fieri potest. Cicero pro Marcel. Illo emulo atqz
incitatoze studiorum meozum atqz laborum. Diffe-
runt tamen emulatio z imitatio: q̄ imitatio simplex
est et liuorem non admittit: emulatio autem habet
quidem imitandi studium: sed cum malice operatio-
ne: licet hoc sine vitio esse possit vt cum meliorem vi-
deamus conamur non inuidia: sed amore ipsius vir-
tutis reddere nos pares aut superiores. Unde est il-
lud. Stimulus dedit emula virtus. Aliquando emu-
lari est participem esse: vt Noli emulari in malignā-
Aenaria insula a statione nauum enē dicta: (tibus.
vt ait Plinius. Hec et Inarig dicitur pithecusaqz.
Nunc Ichiade nomine oppidi corendicis imaginē
preferentis in monte.
Aenna ciuitas: est in medullio z vmblico Sicilię col-
locata que cum ob p̄fecti sentiam a Romanis de-
sciuisset: Qui ad cōtionē cōuocatos ennēses vltima
interneqzōe clā submissis militibz armatis deleuit.

Aeneas penultima producta/nome viri troiani a Virgilio celebrati dicitur Aeneas: ut quidam putant ab *αινεω* εἶναι, qd est laudo. Nam *αινεω* laus latine dicitur: qui tamen procedere non poterunt in rei veritate sic (non dico ceteris totam greciam) sed vel solum versiculum Homeri adduxerim? quem volo legant. *τω δε και επειτα ο ποσειδωνος οσει και το λοιπο.* Ab *Βενεε* dicitur sunt eneade Troiani.

Aenea vrb in regione Cressia. Lu. in libro quadragesimo. Proficiscitur a Cessalioonica Aeneam ad statutum sacrificium.

Aeni vt auctor est Ptolomeus: insula est iuxta arabicum sinum.

Aenus genus vasse: ab gre quod et Lacabus siue caldaria dicitur. Diuiditur quandoq; diph. per dieresim: et tunc vt Ser. docet aspiratio interponitur vt apud Horatium: Sub noctem gelidam lignis calefactat abenum. Virg. Aut folijs vna d'epidi despuemat abeni. Quibus diminutiua est *Abenulus*.

Aeneus enea eneam penultima correpta. Idem est qd *ereus*: et similiter dieresim quandoq; paritur. *Horatius* in epistolis. Si recte facies hic murus abeneus esto. Aliquando ponit pro forti. *Horati.* Inclusam Danaen turris abenea.

Aeneatores dicitur sunt tubicines ab aenea tuba. *Amianus* lib. vii. Cum supeset eriguum nocte: eneo: um clangore ductore vibem vt mox casura: terribili corona cinerunt. Et libro xiiii. Aeneatoru: accentu si quo dato p'grediendi ad pugna ad arma p'cursum est.

Aenobarbus dicitur est *Domitius* qm *Castor* et *Polus* cum de victoria nunciarent *Domitio*: ipseq; minime credens narratibus esset malas barbaq; mandibus pmulserunt: et ex fusca in flaua ouerterunt. Cui a barba rutila eneis coloris enobarbi dicitur: Quod post ea *Domitio*u cognomen fuit.

Aenigma aia. obscura allegoria vel questio obscura que difficile intelligitur nisi aperiat: vt illud in libro *Judicu.* De comedente exiit abus: de forti egres sa ē dulcedo. Ab *αινιγω* obscure loquor inno. In nuntur enim quiddam quod pluribus explicandum est. Hinc *Aenigmatistes* qui enigmata facit seu proponit. *Hiero.* contra *Ioui.* Sed quid ad nostrum. *αινιγω* *ματιση* enigmatisten cuius libros multo difficilior est nosse q; vincere. Quibus significatio est *Aenigmatiscus*.

Aeolus penultima correpta *Iouis* filius: a quo *Aeolia*: et ventorum rex appellatur latine varius siue dolosus dicitur.

Aeolia regio duplex est. Una in *Asia* *gregozu* colonia media inter *Byziam* et *Ioniam*. Alia ab *Aeolijs* septem insulis intra *Siciliam* et *Italiam* quaru nomina sunt hec *Hiera* *Strongile* *Didyme* *Eriphula* *Phenicula* et *Euonymos*. *Strab.* lib. vi. *Dlyni.* lib. tertio *Solinus* mella de *Aeolijs* que alijs nominibus a nostris vulcanie: *ephebiades* a grecis nuncupatur. Dicitur *ephe* ab *Aeolo* *Iouis* filio. Dicit etia lipara a *liparo* *Aulonis* regis filio qui ea ante *golū* rexit. Hinc *Aeolium* mare dicitur ē quod *Astiatico* littori adiacet ab *Aeolijs* pulsis olim colonis. *Plaz* antea *mysium* dicebatur.

Aeon grece: *Aeuum* latine dicitur.

Aepolus penultima correpta *Capriarius*: *Aepolium* *Capriarum* gre.

Aepy vrb *Mestoris* in montibus sita. Nam *Aepy* sublime denotat. *Aepys* altus.

Aequus a. um. planus ab aqua: q; equam superficiem habere videat ita vt imagine tanq; speculū reddat. Per translationē ponit pro iusto: quia nullā in parte inclinatur. *Equus* p animalis nō diphthongatur.

Aequē aduerbium significat iuste. *Seneca.* *Jude* qui

parte inaudita altera aliquid statuit etia si eque fuerit: haud equus fuit. Interdum significat tam vel tñ vt similiter: vt *Luce* eque bon: ac docet. *Suet.* in *Cel.* *Mibi* eque ac iudicis acerbitas. *psuit.* *Virg.* lib. ii. *Geoz.* *Megant* alios eque serpentibus agros Dulcem ferre cibum.

Aequo equas explano. *Dlyni.* *Aequo* deinde paulo mento infunditur oleum. Et aequare est cum equitate diuidere. *Virgili.* *Operumq;* laborem partibus equabat iustis. Aliquando continuare. *Idem.* *Felix* si protinus illum equasset nocti ludum. *Quibus* composita *Adequo* *coequo* *crequo* *requo* *tequo* *que* *pm* *positiones* significant.

Aequamentum equatio est quod et *libramētum* dicitur. Nam *equimentum* aliud significat.

Aequanimis penultima cor. qui est equi animi: qui nec prosperis extollitur: nec aduersis frangitur. Hinc *equanimitas* que est fauor et pprius animi. *Terent.* in *Adel.* *Facite* vt equanimitas vestra poete ad scribendum augeat industriam *Aequanimitate* moderatē patienter: equo animo.

Aequitas: modo planiciem: modo iusticiam significat cuius contrarium est iniquitas.

Aequicus *coetaneus* ab equalitate cui dicitur.

Aequalis *planus*. Unde *equalis* campus. Quis pro simili ponit et *erequo*. *Dlyni.* *Cum* et ipse *equalem* fortunam expertus fuisset. Quandoq; p *coetaneo*. *Licero* in *Lato.* *Nec* cum equalibus solū qui pauci admodū restat. *Differūt* tñ ab inuicē q; *equales* sunt eorundem annorum. *Coetanei* in eodem tēpore sed diuersis annis et disparibus: vt *Licero* et *Augustus* fuerunt *coetanei*: licet *Licero* maior: nati fuerit: sed non *equales*. Hinc *equalitas* similitudo: *paritas*. *Aequaliter*: *similiter* pariter.

Aequabilis idem quod *equalis*. *Lice.* *Et* vt *reducit* in sonum quendā *equabilem* atq; *constantem*.

Aequilaneum: ex toto *dimidium* significat: dicitur a *lotione* lane que dicit *equilaneo* redire cū *dimidium* decidit *fordibus*.

Aequimanus penultima cor. qui vtraq; manu vtitur et ita leua operatur sicut dextra.

Aequilibriū equatio libe quod et *equamentū* et *libramētū* dicit. *Trutina* cū pro *bilancis* seu *stare* *relin* *gua* *sumit*. *Bel.* *Nam* cui *mēbrū* ab alio *ruptū* est si ipse *itidē* rūpere p *rationē* velit: *quero* an *efficere* possit *rūpēdi* pariter *mēbrū* *equilibriū*. In qua re *primū* ea *difficultas* ē *inexplicabilis* *Quin* si *mēbrū* inquit *alter* *impudēs* *ruperit*. *Quod* *em* per *impudentiā* factū est *retaliari* per *impudentiā* *debet*.

Aequinoctiū ex equalitate noctiū dicitur: q; tunc dies et nox horarum spacio *equales* sint. *Duo* sūt autem *equinoctia* *vernale*. s. et *autūnale*: *vernale* fit *quarto* *Idus* *Martias* vel *circa*. *viii.* *Calendas* *Aprilis* et in *octaua* parte *Arietis* *conscit*: *autūnale* *decimo* *octauo* *Calendas* *Octobres* ad *vergiliarū* *occulum* *diebus*. *pl.* *quia* *annum* *ostim* in *duas* *tantum* *partes* *diuidebant* *hoc* *est* *in* *estiuum* et *hyemale* *sollitium*. Ab *equinoctium* fit *adiectiuum* *equinoctiale*: vt *tem* *pus* *equinoctiale*.

Aequidiale dicitur ab antiquis: qd nūc dicimus *equinoctiale*: quia *nox* *dies* *potius* q; *dies* *nocti* *annumerari* *debet*. *Sic* etia *equiduum* qd nūc *equinoctium*.

Aequipolles les. p duplex *ll.* *parem* *potestātē* *habeo*. Unde *equipollentia* *equivalentia*.

Aequiparo as. penultima correpta significat *comparat* siue *equo*.

Aequiualeo *equiuales* *equiuales*: *penultima* *correpta* *quasi* *equo* *possum*.

Aequiuocum *penulti.* *correp.* est qd *greci* *dicit* *homo* *nymon*: et a *Partiano* vocatur *plurimocū*: quando

pluribus rebus eadem est appellatio.
Aequor ab aqua nomen deductum quod equam superficiem habeat: cum non fluctuat et proprie dicitur superficies. *Ambrosio lib. 1. de re. Et cum sit altitudo diuersa in discretis tamē dicitur equalitas. Cuius et equor appellatum arbitrio quod superficies eius equalis sit: quia aquae licet fluctuantes velut montes erigant: sedat tamen sursum repositibus aequant. Hinc dicitur equora campi et equora ponti. *Lic. lib. 1. Acad. Ab equo. i. plano vocabulū accepisse confirmat: quod tamen plane videtur quod mare equum. De campo *Cirg. lib. 1. 2. Sedem: At prius ignota ferro secundum equor: Idem: De mari equora ponti. Nec solū de mari sed etiam de fluuio dicitur: ut apud eundem *Cirg. secum placido equore siluas. Accipit tamē quod pro isto mari: ut Bis denis pro equum confendi nauibus equor. Quandoque pro aere: *Alpice bisfenos volitantes eque cygnos. Ab equor sic *Bequoreus a. um.******

Aer proprie dicitur medium spatium inter celum et terram. Est enim inanis plurimum habens ad mixtum raritatis quod cetera elementa. *Cirg. Longa pertinetes Dicitur aer a τὸ ἄνω αἰὲρ ab eo quod ferat terram: vel quod feratur. S. credo potius dicitur a τὸ ἄνω αἰὲρ τοῦ οὐρανοῦ unde. *prodit vitium. Luc. lib. 1. Aer et longi volucetitana labores: quod corripuit ipsi viderint te: nec *Clau-dianus dicit: Lucidus imbrifero miscetur aer auerno: quia sensus esset contrarius et syllaba falsa: sed dicitur Aeris vel orbis. Hic autem aer partim ad terrenam partim ad celestem materiam pertinet. Nam ille subtilis vbi ventosi ac pellosi motus non possunt existere ad celestem partem: iste vero turbulentiore qui exhalationibus humidis corpuscitur terge deputatur quibus et se multas species reddit. Nam commotus ventos facit: vehemens peritatus ignem et tonitrua: contractus nubilus: conspissatus pluuia: congelat nubilus niuem: turbulentiore congelantibus densioribus nubibus grandine: distentus serenū efficit. Distatque a terra: ut inquit *posido. *stadij. pl. Aliqui aer dicitur ventus/spiritus: vel status modicus. *Cirg. *Bera vbi mouit tenebrosū et dispulit umbras. Aliqui dicitur *Bar. Anima ut conclusa in veslica quod est arce ligata si perculeris aera reddet.********

Aerius a. um. per i. vel aerius per e. modo significat alium: ut aerea turris: modo quod constat ex aere ut corpus aerium: fulgor aerium.

Aeripes penultima correpta celer quasi aerios pedes habes. Quidam tamen compositum nomen putant ab eis aeris. *Cirg. syneresin fecit. *fixerit eripidem ceruam.**

Aerope penulti. corep. *Aerei vroz: ex qua *Thyestes duos filios suscepit. Et non est *diphthongus. Nam scribitur a grecis αἰροπη. Quid. lib. 1. de trist. Si non *Aeropem frater sceleratus amasset. Conuersos solis non legeremus equos.****

Aerumna a τὸ τὸν αἰρῶν ero leuo tollo. proprie erumne dicuntur furcivale quibus viatores sarcinas suas religatas tabella interposita ferre pluerunt. Quae quoniam a *Dario instituta: sicut *Huli mariani postea vocata. Hinc factum est ut labores onerosi erumne dicitur: unde *herculis erumna. Similiter erumna dicitur miseria/calamitas/infelicitas. Unde erumnosum dicitur quod est laboribus ac miseris afflictum. *Cicero libro. 1. de st. *Aerumnas maiores nostri labores non fugiendos nominauerunt.*****

Aes eris sumitur. pro omni metallo sed praesertim pro eo quod est coloris rubri: deductum nomen putant alii qui ab auri similitudine. Alii a greco deriuant a αἰς terra. *Bar. ab alic. Accipiturque pro pecunijs quoniam es fuit in precio magis aurum quod iacebat ut ait *Lucre. Hinc versa vice iacet aes aurum summo successit honore. Et primo ex grece pecunia signata. *Quidius in***

*fast. *Bera dabant olim melius nunc nomen in auro est. *Ciceroque cessit praesca moneta noue. *Lato. *Fundum eribus suis emptum possidebant *Seruius rex primus post vrbē condita signare es cepit: cuius in altera parte nota fuit *Ianus geminus: et altera rostrata nauis. *Mā quod Saturni classe delecta hospitio *Ianus accepit: et ab illo peritā ruris edoctus feram illā ac rudē an fruges cogitas vitā in meli⁹ redegerat regni eū conlocitū fecit: et quoniam nauis fuerat aduectus in signādo grece: ex vna quidem parte sui capitis effigie et altera nauis rostrā impellit: ut quantum in eo esset Saturni memorie cōsuleret ne accepti beneficii immemor esse videretur. *Donitur etiam quandoque pro tubis: quoniam ex grece sunt. *Cirg. *Aere ciere viros. Unde *genatores tubicines dicuntur.*************

Aereus rea. um. quod ex grece est sicut *Abencus. Aera e. numeri nota est pura in moneta notata nūerum quem valebat. *Lucil. Hec ratio peruerfa era numeri est subduca impode. *Astrologi quosque inuicem a quo supputationes incipiunt gram vocant. *Dieta era ex eo quod omnis orbis es reddere pro possessis est reipub. *Bera etiam greca dicitio est que apud nos locū significat. ut inquit *Diosco. *Hinc erincus a. um. quod ex grece factum est. *Diosco. *Danis vero cum melle et erinea farina. i. loliacea.*********

Aerius a. um. quod est eris siue ex grece. *Plini. libro 1. 1. 1. Laudatione eandem in eraris metallis et pro rimum in argentijs fieri comperitum est. *Inde Aerij tribuni a tribuendo grece. *Nam ut *Bar. scribit. *Tributa erat eis pecunia quam in litibus redderet. *Idem quod attribuit: dicebat es militare.******

Aerij milites dicitur sunt ab ere quod stipendium faceret es enim stipem quos dicebant. *Unde stipendium.*

Aerarium eris repositorium: hoc est nummorum similium rerum pretiosarum atque opum: que utilitatem reipub. allatur erant: sic dicitur quod era in eo pūncipaliter inferebantur.

Aero as. significat es misce: grece adultero: siue grece orno. *Unde *erate fores apud *Cirg. *Dit. *A metallo rum quosque nominibus solent nasci verba: ut ab auro. auro as. ab ere *Aero as: unde auratus et eratus. *Huius verbi composita sunt *Oboro et *subero. *Peris. *Mequa suberato mendosum tinniat auro.***********

Aerolus a. um. ex quo es sit. ut *Lapis grossus que alio nomine *Ladimiam nuncupant. Et grossa ab antiquis *Cyprius insula dicebat: quod in ea plurimum eris nascitur vel quod primo ibi inuentum sit es.***

Aerificium quod ex grece factum est. *Bar. *Polite enim quasi erificia videbantur.**

Aere dicitur: milites vocabantur quibus propter ignominiam stipendium subtraheretur.

Aerulcare veteres dixerunt pro pecunijs vndique colligere.

Aerugo penul. pro. idem quod rubigo: et proprie in grece vel argēto et viridescit. *Rubigo vero in ferro et lege tibus de quo loco suo *Plini. lib. 1. 1. 1. refert era ex terra celerius rubiginē trahere quod neglecta: nisi oleo perungant. *Eruginis in medicina magnus usus cuius vis est coliris oculorum aptissima. *Apud *Boza. et *Iuue. accipitur erugo pro pecunia que ex grece sit. *Hic eruginosus a. um. *Sen. lib. de breui. vite *Dario: em dierū partē in eruginosis lamellis consumit.*********

Aes nostrum dicitur quod nobis alij debet. *Aes alie num quod nos alijs debem⁹. *Aes suum quod alij est de quo loquimur debent.**

Aes militare dicebatur quod tribunis erarijs attributum erat ut militibus redderet. *Plau. in *Zul. *Legit miles: es peti.***

Aes ductile: quod facile ducitur attenuaturque in laminas. *Aes caldarium quod funditur tantum: et maleis frangibile est.*

Aesculapio penulti. producta nomen pprium oratoris greci demosthenis emuli. Fuere etiam alij septem hoc nomine vocati.

Aeschylus penul. cor. nome poete tragici. Notatius. Poit hunc personę palles repertor honeste. Aeschilus et modicis instruit pulpita tignis. Sic cũ esset caluus et in aprico forte quiesceret: estudo ab aquila in altum delata cum decidisset: caput eius confregit interemitę.

Aesculapio nomen est Appollinis filij: qui medicinę arte vel laude vel opere ampliauit. Ob eamq; rem in deorum numerum receptus fertur: cuius duo filij Podalirius et Machaon bello troiano Agamēno nem secuti non mediocre opę cōmilitonib; attulere.

Aesculus arbor glandifera cuius fructu cũ in pimeua etate homines vescerent: ab edo p comedo deduci putat: quia edo prima bzeuē habeat quidam tñ sine diphthongo scribit ab eca nome trahentes: q ante vltim frumenti hec arbor mortuilib; victi prebebat. Hinc Aescule a. um. Dalls. Asseres quereę cũ eculais non misceant. Aesculū neutri ge. et sine diphthongo ciuitas in agro piceno.

Aestis ciuitas vmbię a qua Aefinates populi. Ply. lib. ij. Calesi inquit estinatez et vmbria. Prol. quoq; hanc vrbem estiam ab est fluuio nominat.

Aescopus pe. produ. nome fabulatois clarissimi. Inde Aescopianus. Hic. Iuxta Aescopianam fabulā. Hic miser vita/miser morte/et miser forma: vnde Sappho. Planudi de ipo ita scribit αἰσῶ ποστῶ μεργερ οσ εξ αμορι ου τῆσ φρουγισα τερ Δεσυχνη γεγορε δου λουστῆχαρ ελεωρ ουμορορ δουλοσ αλλακα λουσι δεστα τα τομπερ του παισορ αρθρωπορι ει χει και γαρ θεσοσ ην σιμοσ τῆρριρ ασιασσ του τραχνηλορ προχειλοσ μελασσ οθερ και του ορο μελοσ εοχε ταντορ γαραστω ποστω αθιοπε.

Aestimo as. penulti. cor. significat apprecio taro compositum ab es et sim precium quasi ere taro. Et cōstruitur cum ablatiuo: vel genitio horum nominū tantū quātū quātūis tantidē quātūcūq; magni: parui pluris/minoris/magis/magis/magis/magis: et si qua huiusmodi reperiant: licet etiā ablatiuo horū nom sine substantiuo iungi buic verbo inueniant. Boe. in prolo. lib. topi. Ingratū quides si magna trebatij merita quibus ipse vltis fuerit paruo estimare videatur cũ nullā eis gratiā restitū edā putaret. Hier. in leui. Si statim ab anno icipiēti iubilei vouerit agrū quanto valere potest: tanto estimabit. Frequentius tñ cũ genitiuis iungit. Cic. lib. Acad. Alia pluris esse estimanda alia minoris. Liu. Cetrung casum cōplexus est mancipia minorā annis. ij. que post priorum iustitiam decē milibus eris aut pluri venissent: ea quoq; decem tanto pluris q; quanti essent estimarentur. Similem significationē habent: pendō: facio curro est: interest et refert cum precium iungitur: qz pro estimō siue estimatur ponitur: vt parui facio nihili pendō et huiusmodi. Inuenitur etiā estimō sine ablatiuo vel genitio. Hieron. in Leui. Si pauper fuerit et estimationem reddere nō valebit: stabit corā sacerdote: et quantum ille estimauerit: tñ dabit. Sciendum quoq; in sacris literis vt Fulgentius docet duobus modis estimatio poni solet. Nam qui aliquid certissime scit: et qui putat aliquid esse quod non est estimare dicitur. Ad estimationem incerte sciēte seu cognitiōis pertinet quod dicitur Estimabat se visum videre. Nomine autē estimatiōis certissima scientia ponitur in libro sapientie. Sic pteritico de futuris estimat id est certissime scit. Et apud. Aestimo q nō sunt condigne passionē huius temporis ad futura gloria. i. certe scio. Ab estimō fit estimatio diphthong

go in longam conuersa: quasi ex estimatione statuo atq; decerno. Dnus em rem estimam. i. pideram deinde qualis sit estimamus. i. iudicamus. Terenti. Nam ea res dedit estimadi copia quotidianę vitę p̄suetudinē. Quinti. Delauit et caput r suo cuiusq; animo dedit estimandum.

Aestimabile quod facile estimari potest: Cuius cōtrarium est inestimabile.

Aestas significat tempus quod incipit ab equinoctio vernali et finitur equinoctio autumnali constatq; sex mensibus: et totus annus in estatem hyememq; diuiditur. Particularius tamen ponitur pro quarta anni parte: hoc est pro tribus mensibus qui incipiūt sole cancrum ingrediente. Nam sole ingrediente libram autumnus est: ingrediente capricornū hyems ingrediente arietem ver.

Aestiuus a. um. penul. pdu. qd est estatis. Greg. Aestiuū tēpus qd corpori meo valde contrariū est.

Aestiuū dicuntur loca vmbrosa nemorosa in quib; per estare vitatur solis ardo. Sta. Et vmbrosi pacere estius lycei. Quis ponit pro ipis gregib; in estiuo cōmorantibus. Virgil. lib. iij. Georg. Nec singula morbi corpora corripuit: sed tota estiuā repēte. Quis estiuā appellat loca in quibus et armenta et greges et milites estare sunt: sicut hyberna vbi habitant hyeme. Quis vocantur que estare sunt. Plym. lib. viij. Aestiuā estare que ante vergiliārū exortū seruntur: vt milium panicum.

Aestiuo as. sicut hyberno: et est estiuare propter estum cuitandum alicubi morari. Plynius libro. xij. Intra septem eam estuant pastores opacam pariter et muticam vallo arboris.

Aestiuus calor et solis flagrantia. Virg. lib. iij. Georg. Aestibus in medijs vmbrosam exquirere vallē. Ponitur interdum pro estiuo tempore. Idē. Propter estiuū incētia volunt. Inde per translationē. estus qñq; dicit desyderiū/cupiditas/libido/amor: et huiusmodi. Pterea estus vocat impetus marinū vel cōmorio: q feruore quodam id fieri videat nam ē maris accessus vel recessus. i. inquietudo. Sic etiā dicitur vis ventorum pro cella vel fluctus. Plau. in Ael. Quo magis te in altum capellas: tam estus te in portum referet. Lucre. lib. iij. Frigus vt a pluuijs calor absolet estus ab vndis.

Aestiuo as. feruor/flagro. Ambrosi. Psalmi de torcularibus inscribuntur eo q in his mysteria dominice passionis spiritus sancto feruente ardentius estuarit. Aliquādo estuare est fluctuare agitari. Aug. lib. viij. de ciui. dei. Omnes turbellas et tēpestates animi qd demones estuare atq; fluctuare asserit nos vera religio deponere iubet. Huius cōpositū est crestuo qd est extra estuo exēdo incremento. Virg. Fundoq; ex estuat imo. Jul. lib. j. Que materia in illis locis passim et terra crestuat Hierony. Ad coitū temp crestuant. Sue. Follas omes quas vilis crestuat oblimatas longa vetustate militario opere deterfit.

Aestuofus a. um. qd est calore plenū. Colu. lib. iij. Celū neq; nūale: vinea nec rursus estuosum desiderat.

Aestuaria loca dicuntur per que mare vicissim tum accedit tum recedit: siue que marinis aquis referta sūt et inundationibus pelagi. Plym. lib. iij. Illirici oramille amplius insulsi frequentat natura vadosi maris estuaris tenui alueo intercurrentibus clare ante ostia timau calidorum cum estu maris crescentium iuxta istrozum agrum.

Aetas grecum est αἰωπατοπος iude latine euum cui euitas etas p̄synopā: sed etas p̄teritū generaliter dicit: vt etas senectutis: etas iuuetutis. Sed em sunt homi etas grad. Infancia/pueritia/adolescētia/iuuetus/grauitas/atq; senectus: in his sex spaciq;

philosophi vitā descriperūt humanā quib⁹ mutat
 z currit z ad mortis terminū pervenit. **Ar.** quinq⁹
 gradus facit. In primo vsq⁹ ad annū. xv. pueros di-
 ctos: q⁹ sint puri. i. impuberes. Scdō ad trigēsimū
 annū adoleſcentes ab adoleſcendo nominatos. In
 tertio q⁹ erat vsq⁹ ad quadraginta annos iuvenes ap-
 pellatos: eo q⁹ temp. in se militari iuuare possent.
 In quarto autē gradu: vsq⁹ ad sexagesimum annum
 seniores nūcupatos: q⁹ tūc corpus senescere incipiat.
 Inde vsq⁹ in finem vite vniuersū vsq⁹ quintū gradum
 factū: in quo qui essent senes appellatos: q⁹ ea etate
 corpus iam senio laboraret. **Idō** tū singuli trippa-
 riā diuidunt vt p̄ma pars viridis sit: deinde adulta:
 postea preceps. **Unde** **Virg.** Viridifq⁹ iuuetā. **Alii**
 aliter diuidunt etates. **Aras** vero mōdi. **Prima** ab
Adam vsq⁹ ad noe. **Secūda** a noe vsq⁹ ad **Abraā**.
Tertia ab **Abraā** vsq⁹ ad **Dauid**. **Quarta** a **Dauid**
 vsq⁹ ad trāsmigrationē **Iudey** in **Babyloniā**. **Quin-
 ta** deinde vsq⁹ ad aduentū saluatoris i carne. **Sexta**
 quē nūc agit vsq⁹ quo mōdus iste finiat. **Interdum**
 etas accipit pro anno. **Virg.** Ubi quarta accesserit
 etas. **Ar.** **Arate** vix decimā egressus. **Interdum**
 pro. xxx. annorū spacio. **Lice.** **Tertiam** iam etate ho-
 minū viuebat. **Sic** **Idu.** ostendit etate esse spaciū.
 xxx. annorū secūda dē hereditū. **Inter dū** p. centū annis.
Quid. **Annos** vixi bis centū: nunc tertā vixi etas.
Ponit et pro quouis tpe humanē vite longissimo.
Dicitur etas vt inquit **Apul.** per **synopam** quasi
 euas ab euum. **Græci** etates **συνεως** dicunt: etas
 mala dicta est senect⁹. **Plau.** **Lōstus** sum senectute
 onustus **gero** corpus: vires reliquerūt vt etas mala
 est mors mala ē: ergo cōtrario bona etas **Iuuetus**
 appellat. **Lic.** **Quod** seipis voluptatib⁹ bona etas
 fruit libentius **primū** paruulis fruit rebus.
Arate aduerbium significat diu. **Plau.** **Arate** ambo
 ambobus sint obnoxiū. **Idem** **Arate** velim seruire
 libanum: vt cōueniam modo.
Aetacula diminutiū. i. etas modica.
Aeternus quasi euiternus: perpetuus a quo sempiter-
 nus: quasi semper eternus. **Aeternitas** perpetuitas.
Differunt tū eternum z sempiternum q⁹ sempiternū
 dicitur deum esse qui temp. fuit: eternus ho-
 mines qui principū quidē habuerint z tamē animo
 sunt immortales: atq⁹ perpetui.
Aeterno as. perpetuū facio. **Arro.** **Litterisq⁹** ac lau-
 dibus eternare: Sūt tamē qui eternus z eterno aspi-
 rent quando ab etbera deducant.
Aera nomen est montis in theſſalia.
Aerhaha insula in ligustico mari. **Vide** infra in dicti-
 one etbaha.
Aetiologia cause redditio. **Nam** αἰτία causa est z lo-
 gia ratio. **ἡ αἰτία καὶ αἰσθησιμαὶ καὶ ἄπο τοῦ**
ἀετῶλογος ὡς ἄπο τοῦ πρῶτου τροχου.
Aether summus est vbi stelle sunt. **Græci** αἰθήρ po-
 nitur ab aliquib⁹ pro elemento ignis. **Nā** **sim** **Ar.**
Ælum diuiditur in etbera et aera. **Terra** in aquam
 et bumum: e quibus sumum esse etbera: secundum
 aera: tertium aquam: infimā terrā esse scribit. **Augu.**
 libro. viii. de ciuitate dei **Aether** longe a terra atq⁹
 suspensus: aer vero etberi terreq⁹ contiguus. **Quit-**
dus libro. i. me. **Hec** superimpōsit liquidā z gra-
 uitate carētem **Aether** nec quicq⁹ terrene fecis ha-
 bentem ab αἰθῶ ardeo. **Anaxag.** **Aetheris** nomine
 ignem significauit q⁹ superiora igne plena sunt. **Aris-**
toteles **Etbera** celi dicitur et ætē semp et deo voluo
 curro quasi perpetuā volubilitatē indicet. **Nam** lib.
 j. meteorologie sic scribit. **Corpus** est circularē sem-
 per curreret: simul diuinū quippiam inesse opinātes
Aetherem noian statuerūt. **Sū** **Quidā** **Cesarem.**
Sic habitos terras: vt te deſideret etber. **Alii** accipi-

unt. p. aere. **Apul.** **Aqua** tellus etber: ignis. **Virg.**
Resonatq⁹ fragoribus etber. **Ab** etber sit **Aether** e-
 us a. um. **Idem** **Aether** a quos lapsa **Iouis**
 ales aperto **Turbabat** celo.
Aether e. gener. feminini nominatiuus formatus ab
 accusatiuo greco. etberem vel etbera: sicut lampas
 lampadem vel lampada. **Hec** lampada. **Thor** tho-
 racem vel thozaca: **hec** thozaca. **Et** ponitur p. aere.
Unde canimus: **Quem** terra pontus etbera colūz
 adorant: prediçant.
Aether e. splendo: etberis et p. aere ponitur. **Virgili⁹**
 libro. iij. **Nam** neq⁹ erant aſtrorum ignes: necluci-
 dus etbera **Sydera** polus. **Hoc** etiā nomine dicta
 ē etberis mater. **Alia** fuit mater pitbet. de qua **Quid.**
 in epistola ariadne.
Aethusi dicitur sunt: vt quidā putant ab **Aethia** ciui-
 tate quā **Diomedes** cōdidit. **Postea** aſtria dicta siue
 αἰθῶ αἰθῶ καὶ αἰθῶ καὶ αἰθῶ etbera et aſtrū
 pter augurioz peritiā quasi de celo seruātes z eper-
 centes etbera. **Alii** αἰθῶ αἰθῶ αἰθῶ etbias que
 serenitate significat maxime q⁹ etberia ab omi aeri
 caligine nebulaz remota videat. **Seruus** vero **be-**
truria dicit esse **Italie** prouinciā q⁹ eius fines preſſi
 sunt vsq⁹ ad primā ripam tyberis **Aetheron** est alre-
 rum. **opos** finis dicitur. **Roma** est antea vnā tantū
 tyberis ripam tenebat. **Unde** **Iuue.** **Imperū** fines
 tyberinū virgo natauit. **Liu.** lib. j. **Par** inter betru-
 cos z latinos ita cōgenerat vt betru- cis latinisq⁹ al-
 bula quam nunc tyberim vocat finis esset. **Sit** tamē
 qui sine dipthongo z sine aspiratiōe serbant quo-
 niam **prima** eius dictionis corripit. **Var.** **Quātū**
 sollicito fortuna parentis betruico.
Aethiopia: vt auctoz ē **Ambrosi⁹** lib. de paradiso vltis
 et abiecta latina interpretatiōe significatur: ab etbi-
 ope **Gulcani** filio cui p̄fuit sic dicta vt ait **Dly.** **Hel-**
 a greco αἰθῶ αἰθῶ αἰθῶ ops aspectus facies. **Nā**
 solis vicinitate torret. **Est** est ibi iugis estus. **Quic-**
 quid eius est sub meridiano cardine est **Arca** vero
 occiduum montuosa est **arenosa** in medio. **Ad** orientem
 talem plagam deserta. **Lur** situs ab occiduo adlan-
 tes montes ad orientē vsq⁹ in egypti fines porrigit.
A meridie oceanū. **Al** p̄tione nullo flumine clau-
 dit: plurimas habens gentes diuerso vultu et mon-
 struosa specie horribiles. **Ferarū** quoq⁹ et serpentiū
 referta est multitudine. **In** ea est rhino ceros came-
 leon: pardus: basiliscus: dracones ingētes. **Quidam**
 bisariam diuidunt etbiopiam et vnā quidem asse:
 alteram aſrice assignant. **Altera** ad orientem vergit:
 altera est sub ipso meridie.
Aethiops **Gulcani** filius: qui a se etbiopiam denomi-
 nauit. **Et** etbiops dicitur qui et etbiopia est: qui et
 etbiopius: z etbiopus dicitur **sim** **Ser.** necnon z etbi-
 opla. **Sunt** qui etbiops dicitur putent a **Lus** filio
Lham. **Lus** enim hebzaica lingua etbiops interpret-
 tatur. **Idi** quondā ab indo flumine confurgentes iux-
 ta egyptū inter nilum et oceanū in meridie sub ipsa
 solis vicinitate infederūt: quoz tres sūt populi bel-
 peritaramātes z indi. **Desperi** tunc occidētes: **garam-**
antes tripolis: indi. orientes.
Aetna mons Sicilie perpetuo clarus incendio a poe-
 tis decantatus. **In** cuius ascensu est opidū eiusdem
 nominis quod mōtem ascensuros excipit atq⁹ trans-
 mittit: multumq⁹ distat ab **Enna** ciuitate cum mons
 littorū adiacet catancē. **Enna** vero in medio insule
 sit constituta. **Quare** autem **Aetna** flāmas euomat:
Trogus lib. iiii. explicat **Sicilia** terra est cauernosa
 z fistulosa: quo sit vt ventoz flacib⁹ pateat. **Uñ** ignis
 capis: intrinsec⁹ sulphur habet et bitumē vbi vent⁹
 p̄ **piramēta** cauernarū incābit diu luctatus concipit
 ignē **Sic** emg durat incendiū. **Dotus** ergo ventoz

causa incendij est. Ab etna sit etneus a. um.
 Aetolia grece regio in tertio sinu europae epiro arca
 nante et locis finitima greci ca. T. w. d. i. c. y. dicunt vn/
 de debet scribi sine h: dicta ab Aetolo Dantis filio
 Hinc etrolus a. um. penul. pro. Cir. lib. ij. Non erit
 auxilio nobis etrolus et arpi Similiter. Aetolicus:
 vt ager etolicus.

Aetbon equus Phebi dicitur esse: siue Dectoris: siuere
 autē vt in fabulis fertur quatuor equi solis: pblegon
 .i. pyrois/beous/ z etbon quib' significat quatuor
 dicti boz. Nam flego inflamo significat. Pyrois ar/
 dē: beous splendē / etbon ardens vel splendidus.

Aeni grece αινειος propria vt inquit Apul. Inde euitas
 z euiternus Pm Puitianum quod per synopsā etas
 et eternus dicitur pro fenecitate longeuitateqz. Hinc
 deducuntur coeuius equueus grandaeuus longeuus
 et piumeius.

A Ante F

Affabilis penult. cor. ex ad et fabilitas: qui se facilem ad
 audiendum pbebet hinc affabilitas.

Affatim aduerbium pūma non media acuta: vt Quin/
 tilian' lib. iij. docet: significat abunde: large nō dicit/
 biliter. Li. Affatim edi bibi iust. Hiero. Affatim di/
 ues ē qui in christo paup est. Et hec: ab affaris dedu/
 cuntur de quo in dictione fatis.

Affabe penult. correpta aduerbium significat artifici
 o se sicut infabre sine artificio. Dacu. Barbariem pe/
 stem nostris nauibus obtulit noua figura factam cō/
 millam infabre.

Afficio is. penul. corrept. ex ad z facio significat affecti/
 onem quandā siue dispositionem induco. Et ad ani/
 mum et ad corpus siue in bonū siue in malū pūnet:
 vt hec res afficit me gaudio. i. affert mihi vel inducit
 in me gaudium. Ipec res afficit me dolore. Affecti re/
 letali vulnere. i. inulsi tibi: vel induci in te letale vul/
 nus. Inuenitur quandoqz absolute postum: vt mul/
 ta sunt que afficiunt hominem. i. affectiones siue affe/
 ctus inducūt. Cor. Cel. Pulmo rotus afficitur. i. ma/
 ceratur/ leditur/ corumpitur. Et afficioz quasi ant/
 mor. i. istius animi sum. Licet. in Cel. Et eodem mo/
 do erga amicum affecti simus: quo erga nos ipsos.
 Postea sequitur: vt quemadmodum in se quisqz sit:
 in amicum sit amatus.

Affectus a. um. participium cum absolute ponitur su/
 mitur pro languente. Proper. Iuppiter affecte tan/
 dē miserere puelle. Liu. lib. v. Cires corporis affe/
 cte Affecta edificia z cerera hmoi dicunt que nō ad
 sine ipsum sed propine ad finem sunt deducta. Licet.
 Bellum affectum videmus: et vt vere dicam pgnē
 confectum. Idem significat prostigatum.

Affectus us. siue affectio ē vt leticia cupiditas affectio/
 nes a Licet. affectus ab alijs appellatur. Et affectio/
 nes si recte sūt. virtutes vocāt: si a recta ratioe auer/
 se sunt. vitia sunt et perturbationes. Cicero in rhe.
 diffinit. Affectio est quedam ex tempore aut ex nego/
 ciorum euentu: aut administratione: aut hoim studio
 cōmutatio rerum. Aug. lib. ij. de ciuita. del. Que sūt
 sentētie philozophoz de his animi motib' quos gre/
 ci παθεα nostri aut quidam sicut Licet. affectioes vel
 affectus. Quidā vero de greco expellunt passiones
 vocant. Poete p desiderio accipiunt. Proper. Et
 tibi ad affectum vires det Lesar. Et est honesta locu/
 tio. Rea tibi dant ad affectū. i. quemadmodū cupis
 Iuena. Si res ampla domi similisqz affectib' esset.

Affecto as. significat cum affectu z anxie quero. Cirg.
 Cuiusqz affectat olympo. Licet. ad Hren. Non tam
 affectanda qz superiora: sed tñ addibenda nōnunqz
 Hinc affectata oratio que nimis anxie z curiose que

sta est: et affectatio curiositas z nimia diligētia. Ad/
 sectate curiositas. Aliquādo affectare ē afficere. Plau.
 in hac Lria flagitia aut damna quibus patrem z me/
 recqz amicosqz omnis affectas tuos. Est etiā affectos
 deponēs. Car. Affectatus est regnum.

Affines: sūt viri z vxoris cognati: dicit ab eo qz due co/
 gnatioes que diuerse inter se sunt: per nuptias copu/
 lantur: et altera ad alterius cognationis finem acce/
 dit ex ad et finis. Nomina eorum hz sunt: Socer:
 socrus/ gener/ nurus/ vitric' nouerca/ pūignus/ pū/
 uigna. Bradus affinitatis. Et quidē viri pater vro/
 risqz/ socer/ mater eorū socrus appellatur. Filij vro/
 z/ Marus. Filij viri Gener. Gzoz liberis ex alia vxore
 natis Nouerca dicitur. Patris vir ex alio viro na/
 tis Vitricus appellatur. Eoz vterqz natos aliāde
 pūignos pūignatqz vocāt. Viri frater est Leuir.
 Viri soroz dicitur Sios. Duoqz fratz vxores Janitricēs
 dicitur. Potest etiā sic diffiniri. Socer est vxoris mee
 pater: ego illius sum gener. Socer magn' dicitur vro/
 ris mee auus: ego illi' sum progener. Et retro. Pa/
 ter meus vxoris mee socer. Hec illi nurus. Et auus
 meus socer magnus est: illa illi pronurus. Hē pro/
 socrus mihi vxoris mee auia est: ego illius sum pro/
 gener. Et retro. Mater mea vxoris mee socrus est:
 illa huic nurus. Et auia mea socrus magna est: vxor
 mea illi pronurus est. Pūignus est vxoris mee fil'
 ex alio viro natus: Ego illi' vitricus. Et in cōtrariū
 vro: mea liberis quos ex alia vxore habeo nouerca
 dicit. Liberi mei illi pūigni. Hos inter se qz affini/
 tatis causa parentum liberorūqz loco habent in ma/
 trimonio copulari nefas est.

Affirmo pprie iuxta firmo: Quis plerumqz p asseuero
 persisto ponatur: hinc affirmatio: que est enun. tatio
 alicuius de aliquo: vt Socrates ē. Hierony. in pro/
 lo. Galo. Nonnulli scriptoz veterum hū esse iudci
 pphilonis affirmant.

Affligo is. penul. pro. Hinc in dictione Fligo. Quis
 frequentatuum est afflicto as. quod est sepe affligo
 vnde z illud Archyte. Qe te infelicē qz te afflictaem
 nisi irans essem. Cicet. lib. iij. Tul. Afflictatio egrit/
 tudo cum veratione corporis.

Afflo as. ad aliquid spiro. Liu. Afflabat vis frigidis
 acrior. Vide latius in dictione Flo.

Affluo/abundo: vt Affluo diuitijs. Dicim' etiā diuitijs
 affluunt mihi. Aliquando affluere est vehementer
 decurrere. Col. lib. i. Me cū a vertice torēs imbrib'
 conceptus affluerit: fundamenta cōuellat.

Africa λευεσαι δε οσι αμοριου εστι το στερη
 τικου και φρικη και φρισω οτι θαρμωθνο με/
 υιοτη αυου ηλιου sed penul. cor. regio sic dicta
 vt Joseph. lib. antiqui. inquit ab Afro vno ex poste/
 ris Abraz de Letbura qui dicitur durisse aduersus
 libyam exercitum: z ibi deuitis hostibus cōfedit.
 Incipit a finibus egypti pergens iuxta meridiē per
 egiptiā vsqz Atlantē montē a septentrionali parte
 mediterraneo mari cōiuncta claudit: et in Haditano
 freto finit. Habet prouincias lybiā cyrenensem: pen/
 tapolim byzantiū/ carthaginē/ numidiā. Sūt qz afri/
 cā diuidāt in maiorē z minorē. Et minorē ab occasu
 numidiā habere: ab ortu cyrenaicā a septētrioe me/
 diterraneo mari terminari. In eaqz olim fuisse car/
 thaginem: viticā: bipponē rbergiū z flumiū bragadā.
 Maiorem vero esse que a meridiē incipit z vsqz ad
 occasum potendit. Hinc Africa ca. cum. vt affre/
 ventus qui ab occidente stat contra vulturū: dicitur
 ab Africa vbi pūmū incipit African' a. um. vt gens
 africana. Et Hēr idem quod africanus.

Africane absolute dicuntur pantherę que z varte quo/
 stiam id genus in ea regione creberrimum fuit. Pli/
 nius. Senatusconsultum fuit: ne liceret africanas